

ગાદમાવળી.

— ❦ —

સરવે શ્રી. ખીલા સગળનેને વાકરે
કવીશ્વર દસપતરામ હાહ્યાભાઈની
બનાવેલી.

અમદાવાદ.

માણિકચોક આગળ હાગરીઝીબની સામે
શા. હીરાભાઈ પુલસાના મહાનમાં
“અમદાવાદ રાઈમ્સ પ્રેસ”માં,
હાજીરાસ માંકળચંદે બાપો પ્રસિદ્ધ કરી.

સંવત ૧૯૪૦, મન ૧૯૮૪.

કિંમત રૂ-૧-૦

ગરનાવઠી.

આલ વિશે મરખી. ૧

આલો તમે આલ બાણી રૂડી;	આલો. ૧
મુઠી દેવી વાણી હોય ભુડા,	
રમવુ તો હાલ્યાની સાથે;	આલો ૨
કે કલ્યાણો નહીં આવે માલે.	
વચ્ચ વગરનાં નહીં ફરીએ;	આલો ૩
મા માપનું જોલ્યું મન ધરીએ.	
સૂડો પાળી સાથે નહીં રમેએ;	આલો ૪
જોલ્યું વાણીલાનું ખમીએ.	
જીભ જેવું કંઈ લેવા માટે;	આલો. ૫
ન લડીએ જાટાની સાથે.	
જાન્યુ જાલે તે સારા;	આલો ૬
નુઠે તો કુખ ધણે ભારી.	
વિદ્યા ભણશે તે સારા;	આલો. ૭
તેના પર જઈએ ખલાહરી.	
ધધા વગરના નવી ફરીએ;	આલો. ૮
મહેતાજીની શિક્ષા મન ધરીએ.	
છાડીઆને ભણવા વિશે મરખી ૧.	
મહેનો તમે ભાવ સહીત ભણાવો;	મહેનો. ૧
માંડા લોડા નિંદે તે નવ ગણાવો.	
ભણે તેતો ભગવંતને ભાવે;	
જીભ લેલ જ્ઞાન અપાઈ આવે;	મહેનો. ૨
સદગુણ ભાવે.	

તેનો અપજ્જશયી ભાગે,
 ને ધણી લાજનો અપ જાગે;
 જાટો સતજ્ઞાનું પદ માગે,
 દુરાચાર હોય ન ભણે તેમાં;
 જગ્યા જુગ્યા કેદી રહે જોમાં;
 અધીકનો હશે અભાજી એમાં
 ભણેલી હતી રૂઢિમાળી રાણી,
 મીરાંબાઈ મુલકમાં વખણાણી;
 જોતી કવિતા જન સૌ જાણી,
 પ્રીયાને પાપ ભણે લાગે,
 એવું યોઈ લખી ન ગયા આગે;
 માટે જોલનાય જુની માગે,
 ભણ્યા વિના ક્યાંથી અક્કલ આણે;
 નીતિ ની રીતી તે રૂઢિ ભણે;
 ભણ્યા વિના જન પશુ પચાણે.
 ભાણી ગાણી નાગરની નારી;
 શી રીતે નહીં કહોએ સારી;
 ચતુર લેજે ચીતમાં વિવારી,
 ભણે તમે આજસ ખબર જોડી,
 પણ તેથી લાજ નહીં થોડી;
 કહે દલપત જહુ કર નોડી.

જુને

જુને

જુને

જુને

જુને

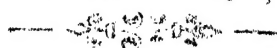
જુને

જુને

જોઈએ વિશે ગરબી ૪.

જન જાન સખી એક કાગળ લખીએ હોને એ સખ
 અમદાવાદ નામે આવ, રહેર છે સાહેર;
 સખ કંપની કેર રાજ, પ્રભને પ્યારે.
 થાટા વચે માણિક્યોક, શોખા સારીર:
 વજ્ર લક્ષ્મીપતી ખડું લોક, વગા ગ

ઝેણું કહીએ ન આચરીએ જોન. લાજ ૭
 જે સુખ છે સારી છેડી,
 મા ખાપતી લાજ વધારે જોન; લાજ ૮
 ખણિ લાહ તણું સ્નાન કરશે;
 જ્ઞાપતિને એમ સુધારા જોન; લાજ ૯
 જે સંપ સગાથી તોડે ધ,
 તે કાઈ વખત હાથ વસે છે જોન; લાજ ૧૦
 જે સહનું સારું ધરે છે,
 તેના દુઃખમાં દેવ વસે છે જોન; લાજ ૧૧

સજ્જનીને શીખામણની ગરબી. ૫

“કરું ન કરીએછું” એ રાગની.

શાંભળ જોન શીખામણ સારી, તે છે સાતર તારીછું;
 સુખ સંપતિ સત કીરતિ સેવિશ, માનીશ વાન અમારી;
 સુજ્જને સજ્જનીછું. ૧

સજ્જ સપજાથી પોલો બનશે, પ્રીત સહીત પ્રભાતેછું;
 આજસને તો મેલો અળગી, વળગી ન રહો વાતે સુ. ૨
 પ્રારથના પરમશ્વરની કરી, ધર ધંધામાં ધસીએછું;

બધી સુણીએ ઉપદેશજી ઉત્તરો, ત્યાં નહી વાસો વરોએ સુ. ૩
 જે નારી વદારી નહારી, લડસે લાજ વિસારીછું;

તો તેમાંથી તુરનજ પાછા, હઠાએ હિમત હારી સુ. ૪

ચટકની ચંચળ માથે, ચૌટામાં નહી ચાલોછું;

ત્યારણ વિના સુવરણનો, ઠાક ન કરીએ ઠાલો. સુ. ૫

પેહેલી પાંચો અણીએ, બાણીએ ગણીએ ભાવેછું;

કરજની ખાણ ન ખાણીએ, જે પડી નિંદ્રા ન આવે સુ. ૬

વાવડનો અડસટો ભોળન, બનવક કરીએ બાણીછું;

વાવડી અદકુ ખરએ, ધર ખાવાની નીશાની. સુ. ૭

દિલમાં થઈ મગર ન ડોલે, બાલ ન બોલે બળમાંજી;
 માન થઈ અબીમાન ધરચાથી, થઈ પ્રતિજ્ઞા પગમાં. સુઝ
 નઅપણામાં અમાન સરખો, સ્વાદ વસે છે સારાજી;
 મગરોમાં રસ નથી મીઠો, ખાટો તો ખો ખારો. સુઝ ૬
 હરખ હમેશ હેવામાં ધરોએ, કલએ કલેશ ન કરોએજી;
 માણસનું જીવન છે મધુ, જડે ન નાણે જરાયે. સુઝ ૧૦
 મુશરૂનો સુંદરોએ સાથે, નાંમ ગણાએ જેનુંજી;
 દલપનરામ કહે દુનિયામાં, ધન ધન જીવન તેનું. સુઝ ૧૧

ધેલી મુસાફરીની ઝરખી. ૫

“સામી સાંજના ઝોર છપાયો, લઈ બામણીયા” એ રાગની.

એક હતી મુસાફર ધેલી, સુણા સાહેલીચો;
 તેની આગળ એક તપેલી, સુણા સાહેલીચો. ૧
 મઈ રાતની રાખી એડી, સુણા સાહેલીચો;
 હડી પરખાતે માંજવા એડી, સુણા સાહેલીચો. ૨
 ઘણી રીતે ઘણી ઘણી થાકી, સુણા સાહેલીચો;
 બહુ ડાઘા રહ્યા તોય બાકી, સુણા સાહેલીચો. ૩
 પુરી રીતે તપેલી ઉપાડી, સુણા સાહેલીચો;
 સામી ભીંતની સાથે પછાડી, સુણા સાહેલીચો. ૪
 લેઈ પથરા તપેલીને કુટીર, સુણા સાહેલીચો;
 પડ્યા ફાંસ તપેલી તો કુટીર, સુણા સાહેલીચો. ૫
 થયા બપોર બુખતો લાગી, સુણા સાહેલીચો;
 પછી વાસણ ભાગવા લાગી, સુણા સાહેલીચો.
 એને વાસણ ન આપે ટાઈર, સુણા સાહેલીચો;
 પછી રાગ તાણી ઘણી શાઈર, સુણા સાહેલીચો.
 તોય મઈ ન તપેલીતો સાજી, સુણા સાહેલીચો;
 હસે લોકને તે મરે લાજી, સુણા સાહેલીચો.

નથી સ્વારથ આપણા જરાચેરે, સુણા સાહેલીચો;
 તેના ઉપર ક્રોધ તુ કરોએરે, સુણા સાહેલીચો. ૯
 જાત ફજતી ગાયતી ખમીએરે, સુણા સાહેલીચો.
 તેને તજીયેતો કુધ કયાંથી જમીચેરે, સુણા સાહેલીચો. ૧૦
 કાઈની સાથે ટુંકારે લડીએરે, સુણા સાહેલીચો;
 એમાં આપણે હલકા પડીએરે, સુણા સાહેલીચો. ૧૧
 સાંખી ચાલે તે ગાજસ માંડુરે, સુણા સાહેલીચો;
 દિલે સાચુ માનો નથી ખાંડુરે, સુણા સાહેલીચો. ૧૨

કુલણ્ણની ગરખી. ૧

“વાલા તમારી જોઈને રહીછું વાડરે વાલાજી.”

કુલણ્ણ તમે કુલાઆ કેમ કુલ્યારે કુલણ્ણ;
 આ ઉપજ ખરચનો અડસટો કેમ ભુલ્યા મારા કુલણ્ણ.
 કરજ કરીને વરા ભલા તમે કીધારે કુલણ્ણ;
 આ ગરથ પરાયા ખરચીને જસ લીધા મારા કુલણ્ણ. ૨
 ઘર વેચીને ધીં સાકર તો લીધારે કુલણ્ણ;
 આ જમણ સરસ સામા વડીયાથી કીધા મારા કુલણ્ણ. ૩
 પીતાંખર પેટુરીને પંગતમાં ફીંઆરે કુલણ્ણ;
 આ મનમાં કુંદ્ય કરી મુઢે કર ધરીઆ મારા કુલણ્ણ. ૪
 વળનો દિવસ થયો કે માગે નાણાંરે કુલણ્ણ;
 આ નાણાનાં કાંઈ ન મળે ટેકાણાં મારા કુલણ્ણ. ૫
 આ કુલણ્ણ ઉપર અરજી થઈ ત્યાંથીરે કુલણ્ણ;
 આ જપત થઈ મિલકત કાલાડી ધરમાંથી મારા કુલણ્ણ. ૬
 કુલણ્ણ તમને જોણે કુલાવ્યારે કુલણ્ણ;
 આ તેતો કોઈ મદદ કરવા ન આવ્યા મારા કુલણ્ણ. ૭
 કુલણ્ણ તો કુવો શોધવા ચાલ્યારે કુલણ્ણ;
 આ ગરથ વિના તે અફીણ ન કોઈએ આપ્યાં મારા. ૮

જમત્રી વખત વખાણુ ભજા જે કરનારે કુલણુ; ૭
 આ એ સહ હાથ કરે નીચા આમરતાં મારા કુલણુ. ૮
 આ અવસરે તો અધીક વખાણુ અડધારે કુલણુ; ૯
 વખણુ આ અવસરેતો એવકુરે બનાવ્યા મારા કુલણુ. ૧૦
 ઘેરમાં પટકુળને બાંધ્યા અંદરવારે કુલણુ; ૧૧
 આ ઘર બાળીને ચાલ્યા તીરથ કરવા મારા કુલણુ. ૧૨
 કુલણુની રાંડ રૂવે માહો વાળીરે કુલણુ; ૧૩
 આ કુલણુ સીધાયા ટેકા ટાળી મારા કુલણુ. ૧૪
 ભાળાને નરશી શિખામણુ દેશે કુલણુ; ૧૫
 તે નીસાસાનું પાપ ધણું શરે ભેશે મારા કુલણુ. ૧૬
 હીલમાં હલપાની શિખામણુ ધરતે કુલણુ; ૧૭
 તે કરજ કરીને નાન વાન નવ કરતે મારા કુલણુ. ૧૮

શિવજી વિશે ગરબી ૭.

શિવજી તણા મહીમા જહુ મોટા, મોટા નથી ખરો છે જીરે;
 વેદ પુરાણ કુરાન કીતાબે, અધિક અધિક ઉચરવાએ સુણતે
 મનનો જીરે. ૧
 શિવજી વિના સંસ્થાણુ સધજાથી, જરી નહી મોભા બે જીરે;
 પાઘડી પેહેરી પામરી આઠી, ન શાભે નાગોખાવો. સુ. ૨
 હાંડી જમરખ તક્તો માંડી, શોભાવ્યું ઘર સાંજે જીરે;
 હીવા વીના અધારા ઘરમાં, સૌ દેખે અધારે. સુ. ૩
 સરવે અંગે સાંતુ તાંતુ, નાવ નવીન બનાવ્યું જીરે;
 પાણુ તેમાં એક છાદ્ર પડ્યું તો, તરી ન તેડે આવ્યું જીરે. સુ. ૪
 પરમશ્વરનું બાહાનું પકડે, શિવજી ન પાળે સાચું જીરે;
 કવાથ પીએ ને કરી ન પાળે, તો હંચાનું કાચું. સુ. ૫
 પુન્ય દાન કે પ્રારથનાથી, જરી પાપ નહિ ભરે જીરે;
 લાંબ શીપારશ લેશ ન ચાલે, પરમશ્વરની પાસે. સુ. ૬

જે બાળપણથી ગરબણમાં, ખંખણ ખોડું મળશેછરે;
 ધુરંબણ આપણને આવે, તે પાણ તે નહિ ટળશે. સુ૦ ૭
 શીમળ થકી સંપુરણ થાશે, પરમશ્વરની પ્રીતીછરે;
 હાપતરામ કહે દુનિયામાં, સુખદાયક શુભ નીતી. સુ૦ ૮

—૦૦૦૦૦૦૦—

સ્ત્રીને ભણવા વિશે ગરબી. ૮

તમે ભણ્યા ભલી ભાત ખાઈ હિંદુવાણી,
 રહેા સુખી હીન રાત ખાઈ હિંદુવાણી;
 જ્યેષ્ઠ કુળ પુત્રી જાય ખાઈ હિંદુવાણી,
 સ્થીર સારા પુત્રી થાય ખાઈ હિંદુવાણી;
 રાખો સંપ સગા માંડ ખાઈ હિંદુવાણી,
 નહી કલેશ કરે કાંઈ ખાઈ હિંદુવાણી;
 સુખ સતમાં સદાએ ખાઈ હિંદુવાણી,
 શુભવંત એમ ગાય ખાઈ હિંદુવાણી;
 શીખો સારા ટામ ઠાજ ખાઈ હિંદુવાણી,
 વધે લોક માંડી લાજ ખાઈ હિંદુવાણી;
 તજ પીયરમાં પ્રીતી ખાઈ હિંદુવાણી,
 રહેા સાસરે સુરીતી ખાઈ હિંદુવાણી;
 કાઈ કરે સારા જોષ ખાઈ હિંદુવાણી,
 સુણી કાંઈએ ન ક્રોધ ખાઈ હિંદુવાણી;
 જાજે અક્કલ અભિવ ખાઈ હિંદુવાણી,
 હાપત કરે દેવ ખાઈ હિંદુવાણી;

માત વારનાં વખાણ. ૯

ભણ્યે ભાવે ભગવાનને,
 વણ્યે તુરજ સંગાથ;

સજીએ સામગ્રી સ્વરસાગી,
 હજીએ આપણ છે હાથ,
 આદિત ઉગ્યો આકાશમાં,
 કુદરતન કુદરે આરં તારકું
 જુદો જરૂર ન જાણીએ,
 મતલબ સુરજ સાફ,
 સોમ સરીખા શીતળ બને,
 કામ બખંતા ને હોય;
 સમજણ પામે જે શાસ્ત્રની.
 કુદરેશ ન પામે હીન કાપ,
 મંગળ માટે સઉ મનુષ્યનું,
 આપણું મંગળ થાય;
 વરસે તરશું ફળ પામીએ,
 એવું સમજીએ સદાય.
 સુખ જન પુદી અતી સુખથી,
 કરી શુભ રીતો વિચાર;
 પ્રીતી રાજે પરીબ્રજમાં,
 ને છે જગનો કરતાર,
 મુરજન ખીજે જુગ આપતાં,
 જરોએ કરોએ નહી શોક;
 ધરોએ વિદ્યા નિત નિત નવો,
 ફરીએ હરીએ નહી ફોક.
 શું કરવા લડીએ બોકથી,
 ચક્રીએ પાધરી ઘાટ;
 ધડીએ દિવશે ન ઝેલોએ,
 ધડીએ વિદ્યાના ઘાટ.
 શનિશ્વર એએ હરી સ્મરણમાં,

ભજીએ ભાવે ૧

ભજીએ ભાવે ૨

ભજીએ ભાવે ૩

ભજીએ ભાવે ૪

ભજીએ ભાવે ૫

ભજીએ ભાવે ૬

ભજીએ ભાવે ૭

તેવી રાખીએ ટેવ;

કાણ સમ આવે કામમાં,

દલપતરામનો દેવ, બજીએ ભાવે. ૮

—૦૦૦૦૦૦—

ભુંડી ભાજન વિશે ગરબી. ૧૦

ભાઈચો જેની ભારજી ભુંડીરે, તેને પીડા અંતર ઊંડી;
ભાજ તજીને લગાઈ કરે નિત, ભાજવા સોઠ ભરાય.
સારા મનુશના ઘરનું વગોણું, જોણું જગતને થાય. ભાઈ. ૧
જેમ ખીલાડી ઊંઘરને જીતે, એમ નાથ સામા કરો નેણ;
પગ થકી પ્રગટે માથા લગી, એવાં વાકાં કાઢે વેણ. ભાઈ. ૩
ચાર ઘડી પેણ ગુણે ટળે, ત્યારે સુખ ખંનેને થાય;
ઘડીએ આવીને ઘેર એસે ત્યારે, શેર સોલી સુકાય. ભા. ૩
પોહોર ચડે દીન પોહોડીને ઉઠે, એપે લગાઈના ચાલ;
જો લડનાર કાઈ ન જડે તો, પડતાણે પોતાનાં ખાળ. ભા. ૪
સ્નેહ કરી કહી સ્વામી સંવાતે, જશી ન જાલે વાત;
હુમાણની પેઠે ધુંધવાતી, રહે રોશ ભરી દીન રાત. ભા. ૫
પેજ થકી તો ઘણાંજ પોતામાં, સમજાણ જાણે સજાય;
દેવ થાકે તે મનુશના મુખની, શીખામણે શું થાય. ભા. ૬
પંડિત શાસ્ત્ર ભણૂલ પુરાણી, માઠી સભામાં મનાય;
માન તજી મુરખીના માહોડાના, તેજ દુકંદારા ખાય. ભા. ૭
જેને નીતી હોય તે નર જાણે, આણે ખાજી અહંકાર;
ગદાપણનો જનવત કહે, કાઈ ગરવ ન કરશે લગાર. ભા. ૮

કુદ નર વિશે ગરબી. ૧૧

કુદ નર કુદની કાણી, સુણી સહુ સ્નેહજ આણી;
મોઢું વેહેલું કામ સુધરે કે, ખગડે એ માણસ માનનીરીલ;
પાતે કર્યું તેવો પાપર જાણે, નારીને ગારે નીત. કુદ. ૧

સાસુ નાંદડ દેશાણી જોડાણીના, સાસા બુઢા સુણી જાલ;
 વાંક વિના વનીતાને તજે તો, તે નર ખરને તોલ. કહુ ૦૨.
 કાગડે ઘેરનું ઘુડ કરે જોમ, જોરી મદા મમરાય;
 ધરના કરે સૌ રૂપ ધણિયો, તેથી બુઢો મહી ધાપ. કહુ ૦૩
 સાસરીઆના સાથે લદા કારે, રાંડ ઉપર તે રીસ;
 સારા માણસની શિક્ષા ન આને, જેને રૂપો જગદીશ. ક૦૪
 માનનીનું અપમાન કરે નીત, ગાએ નહારી ગાળ;
 તુચ્છ ગણે તોરશ્કાર કરે તો, તે નરનું માં બાળ. કહુ ૦૫
 સમબુનો ઢટો તુરત ઢળે, કાઈ ઘરકું આવી કહે ઘેર;
 જાંઘું કહે કે આડું બુઢે, તેનો પાર આવે શી પેર. ક૦૬
 પોતે તો આપ પીએ ઘણું સાર, ને વજ્ર ધરે શુભ રીત;
 નારીને આપે નિત્યે નહાર, કહો કેમ પ્રગટે પ્રીત. ક૦ ૭
 સ્વામી સાંભળને વાંક વિના, આવી કાગનીને લહે ઢાપ;
 સારી રીતે સમાધાન કરે નહી, હીજડા જેવો હોય. ક૦ ૮
 પીયરોમાં પટકુળ ન પુરે, તો સ્વામી કરે જતાપ;
 કહે ધનવંશ એ કંથ સ્વરૂપે, પેલા જનમનું પાપ. કહુ ૦૯

જેનીઓને ઉદય કરવાની ગરબી, ૧૨
 નવલ આવ્યું છે હુનર નરેશનું;

કાઈ કાળ કરો રાજ -
 પૃથ્વી ગર્ભ પરદેશી હાથે,
 એ માટી ભુલ તન્ના માથે;
 તન્ને સંગ ન રાખ્યો કાઈ સાથે,
 દેશી ગીતો કુખ સરવ ટાંગોર આપણા દેશનું.
 આ વખત બુઢો તન્ને વિચારી,
 નીરવન થઈ પેલાં નર નારી;
 કાંઈ પણ વાત ને પા ખારી,
 તેમજ તેમજ કાંઈ કરે કાંઈ આપણા દેશનું.

તમે હીવશે સુધુ દુર પરી,
 હીલ જાલી ખુબ વિચાર કરો;
 હવે ભયન થઈ કાંઈ ભુગની કરો.
 દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૩
 તમે સગાં કુટુંબના સંપ કરો,
 બળી દેવાદાર થતેજ હો;
 તમે નિત્ય ઘટાડો નાત વરો,
 દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૪
 બન મળતે તુલતજ ગરબ છાંડો,
 તમે માટાં કારજ નવ માંડો;
 તમે પરણ્યા પેઢીનાં શીદ રાંડો,
 દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૫
 વિદ્યાનો સ્વાદ સદા ભાખો,
 મન ઉદ્યમમાં અહોનીય રાખો;
 શીદ ભાગ્ય લખ્યું થાશે ભાખો,
 દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૬
 પડતર જમીન તે ખેડાવો,
 ઉગશે જો તજ વંખત વાવો;
 નિર ઉદ્યમો ઉદ્યમમાં લાવો,
 દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૭
 અદાલત અરજી અજસાવો,
 ભુરખાંચાને લાંચ ન સુધાવો;
 નાતોલા પાગ ને નાતો

દેશી મીત્રો દુઃખ સરવ ટાળોરે આપણા દેશનું. ૮
 પરદેશી દુનર પ્રગટ હો,
 સંચાને જોયો શીદ કરો;
 ભુરખાંચાને લાંચ ન સુધાવો,

દેશી મીઝો દુઃખ સરખ ટાળેરે આપણા દેશનું.

૯

મુઝા પછવાડે ન રોવા વિરો ગરખી. ૧૨

રાગ ધોળ.

વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું.

જેથી તેને જાંપ ન ઉપજે, જીવમા સમજી જીવુરે;

વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું.

ગોવીંદજીએ કહ્યું ગરડને, કુટે રહે જે કાઈ;

મરનારને માહા દુખ ઉપજે, ધરે નીસાસા રાઈ;

વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું.

૧

હોંટ લાળ ને આંસુ ઝરે, તે જમ ચર પાપ પરાણિ,

રૌરવ માહા રૌરવનાં દુખથી, એ દુખ અદકુ જાણિ;

વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું.

૨

કાંઈ છાતી કુટે શીર કુટે ચુટે કેશજી હાથે;

એ સઘળી પરી પુરાણ પિઝા મરનારાને માથે;

વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું.

૪

લોક વખાણિ કે ન વખાણિ તે સૌ સાંજી રહીએ;

જો હૈયામાં હેત વધે તો દુખ તેને શિદ્ધ થઈએ;

વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું.

૫

સકુતા રમપુરાણ હોય ના, રહે કુટે ન વિચારે,

જીવતાં વેર વળી ન શકે તો મરતાને વળી મારે;

વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું.

૫

કુટયા થકી જે કાંઈ દેખા તો, કુટે ભેઈને પાણિ;

શ્યા મળે તમ કુટી શરીરમાં, રાગ ઉપાધી આણિ;

વાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોવું.

એની શાખા મસો અળગી, વળગી રહે તો વેડે;

જેથી સુખ ઉપજે એ જીવને, પુંપ કરે કરે કાંઈ પ્રજા;

બાલાની વાંસે રાગ તાણી નવ રોધુ.
 રોશો પછી તેને નવી જોશો, જોશો આંખ તમારો;
 દત્તપતરામ કહે હીલ સોધો, માનો શિક્ષા મારી;
 બાલાની વાંસે રાગ તાણી નવી રોધુ.

શિયળનું ધોળ ૧૩.

(શિયળ એટલે અભિચાર અથવા છીનાણુ ન કરવા (નશી.)

ખડુચર ભલે આવીયાં એ રાગનું.

- સુજો સમજી સફળ નર નારિયો,
 જાઠો શિયળ તો મહી માય, શિયળ પાગો શ્નેહધી;
 જે કામ શિયળ સારી રીતે સાચવે;
 સરવે સફળ મંગરથ થાય. શિયળ પાઠ ૧
- જ્ઞાના રૂપાની શોભા ન સમજાએ;
 જ્ઞાના સરસ શિયળ શાગમર. શિયળ પાઠ ૨
- જેવાં નકટાને ભુક્તિ નાંખ્યાં;
 એવા શિયળ વિના નર નાર. શિયળ પાઠ ૩
- નથે લાજ અધિક ઠીક લોકમાં;
 પરં લોકમાં મુક્તિ પમાય. શિયળ પાઠ ૪
- સુખ સપતિ શિયળથી સંવિધે,
 રીઝે જગ કરતા જગરાય. શિયળ પાઠ ૫,
- મોઢે શિયળ સરવ રીતે સાચવો;
 તજો કામો હરામીના સંગ. શિયળ પાઠ ૬
- જરીએ ડરીએ નહીં ધરાયના ડર થકી;
 ભારે ડરીએ શિયળ થતે ભંગ. શિયળ પાઠ ૭
- તજી લાજ એ અદખો ન જાતીએ;
 નહીં જોલીએ મહ છક માંય. શિયળ પાઠ ૮
- નશી નજરે સરળ રીતે માલીએ;

હાંશી મસ્કરી કરીએ ન કાંઈ.	શિયળ પાં ૬
ફાટી આંખે રૂં ને કાંઈ ફાંતણ,	
તેનું ડાટોએ માટીમાં મુખ.	શિયળ પાં ૧૦
તજવી તજવી સોખને નીત્ય તેહની;	
જેને લજવી જનેતાની કુખ.	શિયળ પાં ૧૧
ભાણવું શાણવું તો તેહનું ધન્ય છે;	
જેણે કુળને લગાડ્યો ન કાંઈ.	શિયળ પાં ૧૨
ભાણી ગળીને શિયળ ન સામવે;	
એના ભાણેતરમાં ઉઠી આગ.	શિયળ પાં ૧૩
હાંયા કુટા ખાસે ખાલ હાંશીએ;	
દેખી ફાંશોને નાશીએ દુર.	શિયળ પાં ૧૪
શિક્ષા સુંદર દલપતરામની;	
જાણી કામની શિક્ષા જરૂર.	શિયળ પાં ૧૫

લગનમાં ફાટાઈ ન ગાવા વિશે ગરબી. ૧૪

ધોળકામાં ધરમશી ફુલતો, મેઘાડમર ગાજે. એ રાગનું.
આવો સૈયરખાઈ ખેનડી, ગાઈએ ગીત રૂપાણી;
મંડપમાં મેલો દીવડો, ભલાં ધાય અજવાળાં. ૧
આજ ઘડી આનંદની, આજ રજની રૂપાણી;
સોનાનો સુરજ ઉર્ગાચો, આજ દિવસ દીવાળી. ૨
ગાઈએ ગીત ભલાં ભલાં, વેવણાને હરવાયે;
ખાલ ખેઅદખી ન ખાલીએ, જેથી જાત લજવીએ. ૩
ગાળી નાળીના ધળની. એતા ગાય નહારે;

આપણ ઉત્તમ કુળનાં, નહી ગાઈએ નહારે.
જનમ ને ભાત્ય તો જાણીએ, ખાલ ખાસે જે ધડીએ;
ખાસે નહારે તો નાયકા, એમાં આધાં ન પડીએ. ૫
હવે જનની એરતો, જોકું ગાતાં લજવાયે;

મધ્યમ જાતની માનની, ગીતે મશ્કરી ગાશે, ૩
 મશ્કરી પણ મરજાની, આપણી એવ ન યાચી;
 જરૂર ફટાણી હોય જો, કહું એટલું યાચો. ૭
 વેળણે કુરો બાંદરી, ગાંઠ પુછો વાળો;
 વેરાગી કહીએ વેવાળને, કાંધે કાંપણો કાળો. ૮
 એથી અધીક વિધે યાચરે, નીચી જાતમાં ભળવા,
 આપ ભાઈ એકા સાંભળો, જેવા વેશ્યાના ભડવા. ૯
 ધીક પણો અવતાર એ, શબ્દ શું કહીએ જાણ; ૧
 કામની નહી એતો કુતરી, મરદ નહી એતો માણ. ૧૦
 મારી શીખામણ ગાળએ, જેથી રામજી રીઝે,
 દસકત દલપતરામના, દીક્ષમાં લખી લીજે. ૧૧

સંપ વિશે ગરબી. ૧૫

દેશમાં સંપ કરેરે સંપ કરો, હાર જે કાંઈ સંપ તજીને
 સુખ માગે, તેના સુનેલા શતર જાગેરે;
 દેશમાં સંપ કરેરે સંપ કરો, ૧
 હારે તજી સંપ લડલડી આવે, તેમાં પુરત ત્રીજાને ફાંસે;
 દેશમાં સંપ કરેરે સંપ કરો. ૨
 હારે જે કાંઈ વીધા જમીન સારે લડતા, રાજ યાજીને
 રંહ્યા હવે રડતારે, દેશમાં સંપ કરેરે સંપ કરો. ૩
 હારે હનુએ હેએ વિચારી નહિ જોશો, ખરેખાત છે હાથ
 માં તે યાચો રે, દેશમાં સંપ કરેરે સંપ કરો. ૪
 હારે તમે ટંટા ધરમના ટાળો, જે જે પ્યારો બાજે તે ધ
 રમ પાળોરે, દેશમાં સંપ કરેરે સંપ કરો. ૫
 હારે છજા દગા કપટ દો છોડી, આપણા દેશની થઈ આ
 ખર થોડીરે, દેશમાં સંપ કરેરે સંપ કરો. ૬
 હારે કરી સંપ કાંઈ હુન્નર ઉકાવો, દેશની વખત ફેલાવો.

રે, દેશમાં સંપ કરો સંપ કરો. ૭
હરિ ડાઘનું સાર દેખીને શાંદ દાઝો, તેને ખુડાડી મારવા
ન પાત્રારે, દેશમાં સંપ કરો સંપ કરો. ૮
હરે માનો હલપતરામની વાણી, પક્ષપત બીજા સત પ્રમા
ણીરે, દેશમાં સંપ કરો સંપ કરો. ૯

કેક ન કરવા વિશે મરખી. ૧૬

તજો તમે કેક કરમ કરવું;	તજો તમે કેક ૧
જેથી થાપ માત તવના મરખી,	
નથી એમાં સ્વાદ કરો સારો,	
વિવેકની નજરેથી વિચારો;	
કુખી થાસે કેકનો કરનારો.	તજો તમે કેક ૨
પીચે જે જન મહીરા તાડી,	
તેના કુળ દેશું દેખાડી;	
જાએ પદથી દેશ પાડી.	તજો તમે કેક ૩
અફીણથી કંઈક ગયા હડી,	
ગમાવી ગાંઠ થકી મુંડી;	
ગુલા કુખ હરીઆમાં ખુડી.	તજો તમે કેક ૪
મુરખને મુરખ મળે સંગી,	
લીલાગર ભાંગ પીએ ભર્ગી;	
અક્કલ હીણાં તે તડખંગી.	તજો તમે કેક ૫
મફર હું માનમ જે ખાશે,	
જરૂર અક્કલ તેની જાશે;	
સારા સારા લોકમાં નિદારો.	તજો તમે કેક ૬
પીએ ડાઘ ગાંજે ગુણ જાણી,	
ધુમાડો ખેંચે બળ આણી;	
એનાતો અક્કલ બેચાણી.	તજો તમે કેક ૭

દે સરવે રાગ કરે તનમાં,
 અમ સંભળ્યું વધે જનમાં;
 આરો તને જાની લેને મનમાં. તજો તમે કેદો ૮
 ન આશો પાક કહી પ્રાંતે,
 નથી સત્યાઈ ઘટે આંતે;
 રહેજો રૂપ માણસની રીતે. તજો તમે કેદો ૯
 પ્રભુ થઈ જો હોલમાં હાંમે,
 કહી એવું કરમ નહીં કરીએ;
 શિખામણ સારી રહે ધરીએ. તજો તમે કેદો ૧૦
 બનાવી ગરબી બહુ સારી,
 સુણી ને દેશે વીસારી;
 તેના મુખ ઉપર પેઝતી. તજો તમે કેદો ૧૧
 વારે વારે શું કહીએ વારે,
 શ્નેહ કરી કહુ છું તમે સારે;
 ગાનો દલપત કેહો કહ્યું મારે. તજો તમે કેદો ૧૨

ગરબી ૧૭.

કેદીની સ્ત્રીને પરતાવો તે વિશે,
 મા મુજને કેમ હીધારે કેદી કંથને,
 કાણડી સોહ્યાં કીયાં જનમનાં વેરજો;
 જન્મ સમે નવ આણ્યો મારા અંતને,
 મળથુળીમાં ઘોળી ન પાચું ઝેરજો. મા મુજને ૧
 હોયે નાખીરે બળતી આગમાં,
 હોગરબાનો નથી હવે ઉપાયજો;
 ભાગવવું કુખ સખ્યું મારા ભાગ્યમાં,
 રજની રહ્યા રહેતે વીતી જાયજો. મા મુજને ૨

(૨૪)

આવરણ મારી અતી લાંબો થઈ,
તરામ નહી જો તડકે તોડ્યો ભપજો;
કરમ તજી કાણીરે કયાં ભણે કહો,
જાંપ કુવાની કુવા વિશે સમાયજો. ગા. મુજને ૩
શું કરવું જીવને આ સંસારમાં,
હાય મરે તો આનમ હત્યા થાયજો;
સાત જન્મ પામું શોક અપારમાં,
પાર ન આવે કરતે કોડ ઉપાયજો. ગા. મુજને ૪
રમણ ને જમણ ના મુજને નવી ગજ,
માથે હોયો દુખનાં માટાં જાડજો;
એ દુખથી છોડાવે મુજને આ સત્ત,
પુણ્ય માનું પરજીવને પાડજો. ગા. મુજને ૫
કરી જન્મ ધરશું ત્યાં સુખ પામશું,
આ અવસરતો જોજો ગયા અવતરજો;
દેવું કહણ રાખીને હિમત રાખશું,
ભાગે લખીએ દેવે આ ભરજાવજો. ગા. મુજને ૬
પાપ નથી કીધાં મેં આવડાં આ પજો,
પ્રગટી આવ્યાં પેલાં ભવના પાપજો;
લેખ લખ્યા દેવે તે દાખ્યા નવ ટોજો,
કરમ કરે તે ન કરે માને પાપજો, ગા. મુજને ૭
હીલમાં એમ સગજોને દુખ ન માનવું.
રાખું હાં આમાં કેના ઉપર રાશજો;
ભવ પેલે કીધાં તે ભાગવી છુટવું,
દહપતના સ્વામીને ન દેવો દોશજો. ગા. મુજને ૮

(૧૫)

મરખી ૧૯

કેફીના ઘરનો હેવાલ.

કેફી સૈયર જેનો કંથડોરે, તેના પુરણ પાપ;

મનમાં ઉઠાક્ષી મટે નહી;

હારે તપે તનડામાં તાપ.

કેફી ૦ ૧

એવો દીસ અજખામજોરે, જાણે જીવનો રંગેલ;

આડા ખોલો અફીણીઆ,

હારે એના ગાત્ર ગળેલ.

કેફી ૦ ૨

એક ટકાની નહી આપ્પરે, પીટા ચાટાનો ચોર;

દાહાડી દોરાએ દરખારમાં,

હારે પુઠ લોકાનો સાર.

કેફી ૦ ૩

અપોઆએને ઘણા આપ્પરે,

કાંતો જીંધે કાં ગાય, રજવાની શકુની રહે નહી;

હારે રંડું રંડાનું ખાપ.

કેફી ૦ ૪

ખારથી આવે એ બાકજોરે;

હીણા દેખાપ હાડ, ખુણે કાળીને પડે ખાટસો;

હારે બધરી છર્છઆનો કાળ.

કેફી ૦ ૫

ખાજકને ખાવા નહી ખાજરીરે,

પીટા પ્રગટે ઉફાંદ, છતે પાણીએ બગે છાતડી;

હારે વોડે રંડપો રાંડ.

કેફી ૦ ૬

લાજ ફીણા લેએ નહીરે, જનશે તરણાથી તોલ;

તેવા અફીણના તોરમાં,

હારે ખોલે જુઠોરા ખાલ.

કેફી ૦ ૭

કોઈ કોઈ વખત થાય કેફી થકારે,

દેખા કુટો હેરાનં, તેએ શીખ દલપતરાગની;

હારે ક્લીબારે ન કાન.

કેફી ૦ ૮

સજનનોએ કેડ કરવાનો વિચાર ન રાખવો.
 સજન સાક વિચારી, સારી શીખામણ મન પરીએ; ૧
 જેમ તેમ મુખ બાલાએ, જેથી હીલ માંહી કરીએ.
 કેડ ન કરીએ ૦
 તાળી પાડી દોષ દેખાડી, કહુધું દાહાડી દાહાડી; ૨
 માર વેણ તમે માનોનો, તજ્જતે દાર તાડી. કેડ ૦
 કેડ કરવાથી ઘટશે ભાઈ, ચીનમાંથી ચતુરાઈ; ૩
 જન ખરચા લેવી લુચાઈ, જાદી એ મુરખાઈ. કેડ ૦
 જાજ ઘટેને કાજ ન સુધરે, એમ ન વિચારે અંધો; ૪
 સાર નથી એમાં કાંઈ અંતે, ધર આવનો પંથો. કેડ ૦
 વેદ પુરાણ કુરાન કીતાબ, જો જો હેતે તપાસી; ૫
 એ લક્ષણ તજવાથી મળશે, સધજેથી શાખાથી. કેડ ૦
 કાજ મુલાનો મત એજે, મત જે અધ્યાયનો; ૬
 હિંદુમાં જોઈત્યાથી, પણ દોષ ધણી દારનો. કેડ ૦
 દાર સાર માર તાર, ચોરખાનું ચિત થાશે; ૭
 કોઈક સમે સૌક્યમાં આવી, જીવતેમાંથી જશે. કેડ ૦
 વચ્ચ તજને જાજ વિનાના, ખરની રીતે રખડી; ૮
 કહે દજપત કરમાં હોવો ભાઈ, કોઈ કુવામાં ન પડશે;
 કેડ ન કરીએ.

કેડના અવગુણ વિશે.

કેડી સાકા કેડ તાજા અવગુણે કહું કું કેડલા,
 નીરજળ નર જે કેડ તાજા કરનારે જગમાં નેડલા;
 આ જગમાં ને નર કેડ કરે.

- તેના તનમાં રોગ અનેક હરે;
તેના નીકરે જગમાં લાજ નરે,
કેહી લોકા કેહી મૂળા અવગુણરે ૬૬૬ ૬૬૬ ૧
- તેના બાળક બાળરીને રડશે,
તેને લેણાવાળા નીત નડશે;
પછી ગમરાઈને બાઈરીને લડશે,
કેહી લોકા કેહી તણા અવગુણરે ૬૬૬ ૬૬૬ ૨
- નીત્ય નવલી ફરીપાદો પાશે,
કપડાં હરરાજે વેચાશે;
કેહી સરકારે દોરાશે,
કેહી લોકા કેહી તણા અવગુણરે ૬૬૬ ૬૬૬ ૩
- એ ભાન થઈ ભુલો ભમશે,
નરસો જગપામાં જઈ રમશે;
અબીમાન તણ માણો ખમશે,
કેહી લોકા કેહી તણા અવગુણરે ૬૬૬ ૬૬૬ ૪
- તેને ઘર ધંધો નહી હાથ ચડે,
લેની ભુલો જાશે કેહી વડે;
તેને રસ્તો મીઠો નહી જડે,
કેહી લોકા કેહી તણા અવગુણરે ૬૬૬ ૬૬૬ ૫
- એવો અકલહોણો કાણ હશે,
ધન ખરચોને દુખીયારો થશે;
કાણ ભરવા સામ પુર જશે,
કેહી લોકા કેહી તણા અવગુણરે ૬૬૬ ૬૬૬ ૬
- નધીરે એમાં સ્વાદ હશે,
કેહીયો હાલટા ઘેરાન થશે;
વળી મરીને જમને હાથ જશે,
કેહી લોકા કેહી તણા અવગુણરે ૬૬૬ ૬૬૬ ૭

તન્ન વીગતેથી વિચાર કરો,
 વળી પરમધરથી કેક કરો;
 દલપદની વીનતી હોલ ખરો;
 કેફી લોકો કેક તણા અવગુણે કહું કહું કેટલા.

કળીકાળમાં કેફીને ચેતવણીની ગરબી. ૨૧

એક કારણ કહું કળીકાળનું સોલ;
 જાણ અધરમ વિકરાળનું સોલ.
 જે કાઈ લોકના વાણી મધુ પીવતારે સોલ;
 આજ થયા છે આવી જીવતારે સોલ.
 ઉપર વેશ તે જિંયા વણનારે સોલ;
 આહાર કરે તે કુંભકરણનેરે સોલ.
 સારાં શાસ્ત્ર ભણીને ભુલા પડે સોલ;
 રસ્તો જોડીને રત્નમાં ચડે સોલ.
 જિંયા વણ કરમ નીચુ કરે સોલ;
 નામ શીવ શક્તી તાણુ ખરે સોલ.
 જેનો સ્પર્શ થએથી નાહાવું પડે સોલ;
 કહેશે મધુ તે દેવીને ચડે સોલ.
 જેમાં માંસથી દોષ જાણ રહે સોલ;
 તેમ પીવામાં પુન્ય છે કહે સોલ.
 એતો વેદના પેરી રાવણ વંશનારે સોલ;
 કાંતો કુટુંબી કેસો કંસનારે સોલ.
 મધુ જીવતી લાવે છે જીવ જીવે સોલ;
 ભાણ લોકોને ધણા ભાણવે સોલ.
 કહેશે એક પુરાણ વાત છે કહીરે સોલ;
 મધુ પીવામાં પાપ છે નહીરે સોલ.

જીવંત શ્લોક બનાવે મધુપાનનારે લોલ;	
સમજાવે જીવ અંગનાનનારે લોલ.	૧૧
જે કાઈ દુષ્ટ કરમ એવું આચરે લોલ;	
માત્રીક નામ તેહનું ધરે લોલ.	૧૨
નીચ જરતુનાં નીચપણું જે હનું લોલ;	
તીરથ કરાવે નામ તેહનું લોલ.	૧૩
અંધ વાંચે સભામાં શુષ્ક પરમનારે લોલ;	
હીલમાં ભરેલું દુષ્ટ કરમનારે લોલ.	૧૪
તેમાં નામ ધરાવે દેવી બાળનું લોલ;	
કરમ કરે તે અંડાળનું લોલ.	૧૫
ભોષા લોડા ભોળાશો નહીં ભરમનારે લોલ;	
નથી એ વાત કાઈ ધરમનારે લોલ.	૧૬
એવા દેનાની વાત માનશે નહીં લોલ;	
વાતો એ વેદમાં નથી કહીં લોલ.	૧૭
એવું કરવું તે સાર કાણ જાણશે લોલ;	
વાદ સભામાં કાણ તાણશે લોલ.	૧૮
ત્રાપ હુમા ગૌમાંસ પાપ છોટું છે લોલ;	
તથા મહીરા પાપ ત્રાટું છે લોલ.	૧૯
એવી રીતે લખીયું છે શાસ્ત્ર સરવનારે લોલ;	
ગણતા નથી તે પાપ ગરવનારે લોલ.	૨૦
કહ્યું માનીને દલપતરામનું લોલ;	
કરવું ન કામ હરામનું લોલ.	૨૧

ગરબી ૨૧

કેફીની બધરીના મહિના.

કારતક મહીને કેફી જેનો કંધો સાહેલી,

આ એ અખળાના દુઃખનો નાવે અંત સાંભળ સાહેલી;
 દાવશ પટે ને રજની ખાટી થાયે સાહેલી,
 આ કેફીની અખળાના કેમ દીન જાણે સાંભળ સાહેલી;
 હીમાળાનો શીતળ વાયુ વાયે સાહેલી;
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જળપ સાંભળ સાહેલી. ૧
 આ માગશર મહીને સુખ પામુ શી પેરે સાહેલી,
 આ કેફી કે તો માંડ્યો અકરાકર સાંભળ સાહેલી;
 આ ઉપજ પુરમની વાત કરી નવ જાણીરે સાહેલી,
 આ ખાંધ ખેડા નીજ ખાપ તણી કમાણી સાંભળ સાહેલી;
 પડ્યો રહે કાંઈ કેફી રસ્તા માંપરે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જળપ સાંભળ સાહેલી. ૨
 પોસે તો ધર વેચી ખેડા પાપીરે સાહેલી,
 આ પીપર જવાની રજ વહુને આપી સાંભળ સાહેલી;
 જીજી મુજને પરણવું એવું પાપરે સાહેલી,
 આ પેના ભવનાં દુઃખમન માને ખાપ સાંભળ સાહેલી;
 એ રતમાં સાસરે જવું સૌ આહીરે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવા રીતે કેમ જળપ સાંભળ સાહેલી. ૩
 આ મહીનામાં ખાલે લોક વસંતે સાહેલી,
 આ તે દુખાણી કેફી કે જોનો કંથ સાંભળ સાહેલી;
 પન પાલોખાં આંખે આવ્યો આહીરે સાહેલી,
 આ દુખાણીને સુખ નથી ખોલુ કે પોહીર સાંભળ સાહેલી;
 ભર ગાન રાણી પીઠ મળવા મન થાયે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવા રીતે કેમ જળપ સાંભળ સાહેલી. ૪
 કામણમાં નરનારી એકે હાગરે સાહેલી,
 આ કેફીની અખળાને અંતર આગ સાંભળ સાહેલી;
 રમે જમને હસે મળી નર નારે સાહેલી.
 આ કેફીની પાણી ખાપ માર સાંભળ સાહેલી,

જોડુને રાધુ પર ખુણા માંપરે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જન્ય સાંભળ સાહેલી, ૫
 ચર્ધતરમાં કેમ ધારજ રાખુ ચીતરે સાહેલી,
 આ કેફ કરે કેફીશું નીતને નીત સાંભળ સાહેલી;
 એ પરમધર કેમ આવો વર આપેરે સાહેલી,
 આ એ વરધી તો અતી ભલો રંડપો સાંભળ સાહેલી;
 સોહણાવાળાની ફરીઆદો થાપરે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જન્ય સાંભળ સાહેલી, ૬
 વોલખતે આવ્યો મહીનો વર્ધશાપરે સાહેલી,
 આધામખ એ લીલ થાય ખળીને રાખ સાંભળ સાહેલી;
 સુરજ તપે તો છતર આકુ રાખુરે સાહેલી,
 આ લીલ દાઝે તે કાની આગળ દાખુ સાંભળ સાહેલી;
 રજની થટીને દહાડો ઓઠો થાપરે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જન્ય સાંભળ સાહેલી, ૭
 જોડ તો જીવલડો જળવા લાગેરે સાહેલી,
 આ કેફીની અખજાનો આનંદ ભાગ્યે સાંભળ સાહેલી;
 પગ દાઝે તો માજડીચો લઈ પારે સાહેલી,
 આ કાજજડું દાઝ તે કેમ કરી કાફ સાંભળ સાહેલી,
 કેફીડાને દાઈ કહે ન સમજપરે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જન્ય સાંભળ સાહેલી, ૮
 અશાડ એડી આવ્યો એ મનપોરે સાહેલી,
 આ ઓઠો હરખ પરીને પાથે ધાર સાંભળ સાહેલી;
 કેફી કંથ ખ ધીપ્પાનામાં માહાયરે સાહેલી,
 આ પરજિલીના લીલમાં એ રત સાસે સાંભળ સાહેલી;
 બીલી પરા વિધ વિધનાં અન વવાપરે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જન્ય સાંભળ સાહેલી, ૯
 આવાજમાં એ શીવ પુજન નહી કીધરે સાહેલી,

આ દેવે મુજને કેફીને કર દીધા સાંભળ સાહેલી;
 ચિત્ત ટળે તે બસની બુઠો ચોરે સાહેલી,
 આ એ સગપણ કરનારો મરણે જોર સાંભળ સાહેલી;
 ભાવ્યવંતી જે પેઢ સાથે સોહાયરે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જન્ય સાંભળ સાહેલી. ૧૦
 ભાદરવે ભરજોજન એજે જન્યરે સાહેલી,
 આ કેફીની બધરીને કેમ મુખ પાપ સાંભળ સાહેલી;
 નહીએ આપ્યાં પુરણ જળનાં પુરે સાહેલી,
 આ પેઢ સાંભળતે આગ જળે છે ઉર સાંભળ સાહેલી;
 માળે ખેરી પંખીડાં બકલાપરે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જન્ય સાંભળ સાહેલી. ૧૧
 દીવાળીના દહાડા આસો માસરે સાહેલી;
 આ કેફીની બધરી તે નીત ઉદાસ સાંભળ સાહેલી;
 રમે જમને ધરે નવા શણગારે સાહેલી,
 આ કેફીની નારીને નયણે જળ પાર સાંભળ સાહેલી;
 ગુણવંતી મળી મળીને મરણા ગાયરે સાહેલી,
 આ એ મહીનો એવી રીતે કેમ જન્ય સાંભળ સાહેલી. ૧૨
 માસે અધીકમાં અધીકપણે શું કહીએરે સાહેલી,
 આ પેઢ પાંધીખાને એકલા કેમ રહીએ સાંભળ સાહેલી;
 એ વરથી મુજને જોડાવા પાયરે સાહેલી;
 તેા દત્તપત્નના સ્વામીને લાગુ પાપ સાંભળ સાહેલી. ૧૩

ગરબી ૨૨

કેફીના અવગુણ વિશે.

શીખ કહુંધું તે સઉ સાંભળોરે,
 ફેલ વીચ અફીણ હો લાભ;

લાલ કસુંબા નવ લીજીએ.

અવગુણ આત્રા અફીણમારે,

એધી હોય છે અક્કલ હીણ હો લાલ;

લાલ કસુંબા નવ લીજીએ.

મોહોદે મોહલ ચઢીને ખેસતારે,

અફીણધીજ એજ થપા હરરાજ હો લાલ;

લાલ કસુંબા નવ લીજીએ.

જે નર બિજન જમતા ભાવતારે

રડતાં હીઠા અનને કાજ હો લાલ;

લાલ કસુંબા નવ લીજીએ.

વાહન રથ ઘોડાને પાલખીરે,

ચાલ્યા પગ પાળા નજી તેહ હો લાલ;

લાલ કસુંબા નવ લીજીએ.

રાતા માતા શરીરે શોભતારે,

હીઠા તેહના દુરખળ દેહ હો લાલ;

લાલ કસુંબા નવ લીજીએ.

જે નર ચતુર શીરોમણી જગતારે.

નીરખાંતે નીંદ્ર લે નેણ હો લાલ;

લાલ કસુંબા નવ લીજીએ.

જે નર બહુ બુદ્ધીથી બાલતારે,

તે નર ભાખે ભાગાં વેણ હો લાલ;

લાલ કસુંબા નવ લીજીએ.

જેની અતી સંભાળતી આપરે,

તે નર લોકમાં નીંદાએ હો લાલ;

લાલ કસુંબા નવ લીજીએ.

જેનું સાંચપણું બહુ માનતારે,

તે સાચ થતા સમ આપ હો લાલ;

(૪૪)

લાલ કસુંબા નવ લીલચ્ચે,	૮
તોપણ સામ મનાચ્ચે નહીં તેહનું,	
સરવે ભોઠ તજે વીખાસ હો લાલ;	
લાલ કસુંબા નવ લીલચ્ચે,	૯
તે નર ફુનીઆમાં જીવતા મુવેર,	
સારે મનુષ્ય ન યેસે પાસ હો લાલ;	
લાલ કસુંબા નવ લીલચ્ચે,	૧૦
ખડુ દુઃખ છે એહવા અંધાણમાં,	
કાઈ દીન કર મુગની હોય હાલ હો લાલ;	
લાલ કસુંબા નવ લીલચ્ચે,	૧૧
પૃથવી કુપર પગ ધસવા પડે,	
તે ધડી આવે આહોડે ફીણ હો લાલ;	
લાલ કસુંબા નવ લીલચ્ચે,	૧૨
જે કાઈ તજસે વસ્તુ કેફની,	
રાજ પાસે શ્રી ભગવાન હો લાલ;	
લાલ કસુંબા નવ લીલચ્ચે,	૧૩
શીશા સુંદર કલપતરામની,	
સજન સહુ ધરજે કાન હો લાલ;	
લાલ કસુંબા નવ લીલચ્ચે,	૧૪

ગરબી. ૨૩.

સારા માણસે કેફીની સંગત ન કરવો.

રાગ ઘોળ.

સજન સખળાચ્ચે કેફીનો સંગ ન કરવો, ૨૬.
સમજી કાળા સાપ સરીખા પાપ મણી પરહરવેર;

સજન સધળાએ કેદીનો સંગ ન કરવો. ૧
 હર પીએ તે રૂપ સરીખા, હરો વીસવાસ ન કરીએ;
 ભાંગ પીએ તે ભાંગીઆ જોવો, તેથી વેગળા રહીએ;
 સજન સધળાએ કેદીનો સંગ ન કરવો. ૨
 પીએ તાડી તે પરત સરીખા, અફીણ ખાય તે હુવો;
 ગાંભીર તે ગાંભીઆ જોવો, તે પણ તણ્ય તેવો;
 સજન સધળાએ કેદીનો સંગ ન કરવો. ૩
 સંગ કર્યાથી અંગ વળગશે, રંગ જશે ખરલાઈ;
 મનમાં હશે ભ્રમંગ ધણી તે ભંગ થશે સહુ ખાઈ;
 સજન સધળાએ કેદીનો સંગ ન કરવો. ૪
 પ્રથમ અફીણના પેસા નહીં લે ધરનું પાસે પોણી,
 વળગાડોને થશે વેગળા રહેશે આંખો ચોણી;
 સજન સધળાએ કેદીનો સંગ ન કરવો. ૫
 સહને સરખા કરવા ગોલે, ખાસે વાત બનાવી;
 નાક કરે જેમ નાત વપારી, ભોળાને ભરમાવરે.
 સજન સધળાએ કેદીનો સંગ ન કરવો. ૬
 ખશે ધણા શુણ ગાશે, પીશેને વળી પાશે;
 જશે જર જામન કુખ પાશે, પછી ધણી પસ્તાશે;
 સજન સધળાએ કેદીનો સંગ ન કરવો. ૭
 આવા ખોષને ખલી જિંદા, લુન્દા દુરગુણ લેશે;
 સોરા સજન સંતાપથી સુણીને દોષ વીસારી દેશે;
 સજન સધળાએ કેદીનો સંગ ન કરવો. ૮
 દોષ તજે સંતાપથી સુણીને, રોશ ગમતો રાખો;
 દલપતરામ કુનીયાં મધે દેખે તેણું ઠાજરે;
 સજન સધળાએ કેદીનો સંગ ન કરવો. ૯

ભરથાર વશ કરવા વિશે.

અલખેલોરે અમ્મ માત જોવાને જઈએ, એ રાગની છે.

લલના નહીં થાય લગાર કામણ મંત્ર કરશે.

આ મંત્ર કરે હરથાર વશ ભરથાર થશે. ૨૬.

પ્રાણ થકી પીઠિજી છે પ્યારા, ન્યારા ન રહે નાથરે.

સરવ થકી લાગોછો સારા, હું વેચાઉં તમ હાથ. કાં ૧

તન મનમાં રહું સાજી તાજી રાજી દેખુ રાજરે.

જો કહી જાણું કાંઈ કુરાજી.

હું પ્યાં દરીએ જાજી કામણ ૨

માત પીનાએ ખાટી કરીને, હેતે સાંપે હાથરે,

સુખ આપો કે દુઃખ આપો, તમે છો મસ્તકના નાથ;

કામણ મંત્ર કરશે. ૩

શુણ સાગર ગંભીરછો સ્વામી, હું અવગુણ ભરી આજરે.

પોતાની ગણી પ્રેમ નીભાવે, પાંડુ ગ્રહયાની લાજ;

કામણ મંત્ર કરશે. ૪

સ્નેહ તમારો જોઈને સ્વામી, જામી મીલકત જેમરે.

ખુખ ખુશી થઈ ન રહો ખામી, પામો પુરણ પ્રેમ;

કામણ મંત્ર કરશે. ૫

ભરું કરવું ભગવંતે મારો, સફળ કરશે અવતારરે;

મહેર કરી મન ગમતો આપ્યો, તમે સરખો ભરથાર;

કામણ મંત્ર કરશે. ૬

મગા સરવ તમે સાડ તજીઆ, તજીઆ સેવર સંગરે;

દોસ્તી સરવની દુર કરી, હું રામો તમારે રંગ

કામણ મંત્ર કરશે. ૭

આભ જીવ્યાને નીચે અવની, અવર નથી આધારરે; •

આશા રાખુ એક તમારી, છો સુખના હાતાર;

કામણ મંત્ર કશે.

જો સુંદરીને જીલે સ્વામી, તો શોભે શણગાર;

નહી તો તે શણગાર સરવ છે, આગ તાણા અંગાર;

કામણ મંત્ર કશે.

કુનીઆમાં નર તમને દેખુ, બીજા લાલ ફરીરે

તુચ્છ માણધું તે સંધળાને, હોય અમોર વણર;

કામણ મંત્ર કશે.

જળ જલને જળ સંગાથે, જોવી પુરાણ પ્રીતરે,

પણક પડે જો દુર તરફડે, એજ અમારી રીત;

કામણ મંત્ર કશે

પાર ન જો પ્રીત પરાણતાં, સ્થીર ખેશી એક ઠામરે;

રાત દીવશ કવીતા રચનાજો, રચસે ફલપતરામ;

કામણ મંત્ર કશે.

ગરબી રહ

ધોળ.

જ્યારે રામચંદ્રજી તથા લક્ષ્મણ વનવાસ આલ્પાત્મારે

સીમાજીએ કહ્યું કે હું પણ સાથે આવીશ તે સમયે રામ

ચંદ્રજીએ કહ્યું કે તમે પીયર બન્યો તે સમયેનું ધોળ.

“મામરે માધા મુલનું” એ રાગનું છે પણ દોઢ બનસ્તી છે.

રામ લક્ષ્મણ વનમાં સીધાવના, સતી સીતાને આવતા

સાથ કહે રથનાથ, પધારો પીયર ભણી.

નહીતો આહીં રહો સસરાના રાગમાં, હોને હળીમળી સાસુ

સંગાથ; નહીતો જોડી હાથ, પધારો પીયર ભણી.

અમે વસ્તીમાં નહી વશીએ વીનતા, અમે કરશું જઈ

- વનવાસ; તમા પાત્રા ત્રાસ, પધારો પીયર ભણી. ૩
- સાથે રથ કે ચોડું નહી રાખીએ, નહિ રાખીએ ઘાસી કે
ઘાસ; કોઈ અમ પાસ, પધારો પીયર ભણી. ૪
- તમે કાચનો પથ કીધો નથી, મરણે મલિવાધી પાત્રા
ધાડ; લીટો એવો નાક, પધારો પીયર ભણી. ૫
- અમ વનફળ ખાઈ ખુશોમાં રહીશું, કોઈ કિવધતો કેવળ
શાક; વીના લુણ પાક, પધારો પીયર ભણી, ૬
- વનમાં નથી મંદીર નથી માળીઆં, નથી પોઢવા કાજ
પલંગ; રંગીત નવરંગ, પધારો પીયર ભણી. ૭
- કરશું પાસ કે પાનની ઝુંપડી, સુવા સાથે ખુએ અંગ;
એમાં શો ઉમંગ, પધારો પીયર ભણી. ૮
- કામાં હીરના ચીર તો નહિ મળે, વનમાં નહિ મળે ફર
તા કુલેલ; કે તેલ ખુલેલ, પધારો પીયર ભણી. ૯
- વનમાં નહિ મળે શાણી સાહેબીઓ, કરશો કે સંગે ખાંતે
થી એલ; ઉનંગ ભરેલ, પધારો પીયર ભણી. ૧૦
- વનમાં માનકો રહેજે રાક્ષસ બણા, ત્યારે તરફ ફરેજે બહુ
જોર; જેવું થાયું જોર, પધારો પીયર ભણી. ૧૧
- વનમાં વાઘ વરને વાંદર જેવા, બણા વિચરે જનાવર ધોર;
ખય નહિ ઢોર, પધારો પીયર ભણી. ૧૨
- હજીરુકાળે વાણે ઉના વાપરા, એવું દેખીને પાસો ઉઠાશ;
જપારે જેઠ માસ, પધારો પીયર ભણી. ૧૩
- વરસે યથ ને અમકશે વીજળી, તેવે ઠાણે તો તર તમે
વાસ; નહિ છત્ર પાસ, પધારો પીયર ભણી. ૧૪
- મોઢા પર્વત દેખીને માનની, તમે નજરે જોયા નહી જાપ;
હીંડે ખાવા ખાપ, પધારો પીયર ભણી. ૧૫
- તમે રાજ કન્યા કાપા કામળી, વનવાસનાં કુખન વેઠાય;
કાપા કરમાપ, પધારો પીયર ભણી. ૧૬

- ધરમાં અંધારું દેખી ડરી ધાણા, નથી નીસરમાં કદી ધર
ખાર; હો નાળુક નાર, પધારો પીપર ભાણી. ૧૭
- તમે ખાળક વળ વર્વ સોજનાં, નથી સંઠ વેઠ્યાં લગાર;
તમે કાઈ વાર, પધારો પીપર. ૧૮
- પરાણી આવીને પીપર ગયાં નથી, તમને મળવાને, ઈછે છે
ભાય; એપે આત આપ, પધારો પીપર. ૧૯
- રાત્રી જનકજી તમને ઝાંખે ધાણા, તેના સંદેસા આવે સ
દાય; તેડાં પાછાં જાય, પધારો પીપર. ૨૦
- ભાત ભાતનાં ભોજન ભાવતાં, તમને માકલશે મહોપાળ
પુરાવીને ધાળ; પધારો પીપર. ૨૧
- અમે અવધે કરીને જ્યારે આવીશું, સ્નેહે ભેશું તમારી
સંભાળ ત્યારે તતકાળ; પધારો પીપર. ૨૨
- રૂડી મીઠીલાપુરી મન માનતી, તેમાં પામશે પરમ વિ-
રામ હો ખાપનું ગામ. પધારો પીપર. ૨૩
- ગોરી તમને ગમે તેમ હું કરું, એમ દલપતરામનો શામ;
કહે રામરામ; પધારો પીપર. ૨૪

ગરબી ૨૬.

સીતાજીના જવાબનું ઘોળ.

રામ ઉપર પ્રમાણ.

એવું સાંભળીને સીતાજી કહે, સુજી સુદર શ્યામ સુભાષ
પ્યારા મારા પ્રાણ; સાથે રાખો સ્નેહથી.
જુદા પડવાની વાત વાહાજા કહે, તેતો જાલ લાગે તી
ખા ખાણ; રંધુકું ભાણ; સાથે રાખો. ૧

જવાબી જ્યાં તમે ત્યાં ધર માકરું, તમથી વેમળી તે પર

- દેશ; હું જાણું હજી, સાથે રાખ્યાં ૨
તમે જોશોને વેશ જે ધારણા, તો હું જોશોને ધર વેશ;
જરા કરે કેશ, સાથે રાખ્યાં ૩
સ્વામી તમે સુખી તો સુખ માહરે, તમે દુખમાં તો દુઃખ
માહરે દેહ; એમાં શો સંદેહ; સાથે રાખ્યાં ૩
જે કાઈ પરણ્યા પછી રહે પીયરમાં, અવતાર બળો ધીક
એક, મુલા જેવી તેહ; સાથે રાખ્યાં ૪
સ્વામી તમે વિના મંદીરને મળીયાં, ભાસે પરવત માટા સ
માન; વસ્તીતો વેરાન; સાથે રાખ્યાં ૫
માહા વનમાં ભરી વસ્તી ભાસશે, બપોરે પામીશ ઘરશન
દાન; કૃપાના નિધાન; સાથે રાખ્યાં ૬
અમ સસરાને માન પીતા સહ, ભલે જીવે કરો રૂડા રાજ
મને મહારાજ; સાથે રાખ્યાં ૭
સ્વામી શું કરે ભાઈ ભોળાઈને, સ્વામી શું કરે સર્ધપર
સમાજ, કેનું નથી કાજ; સાથે રાખ્યાં ૮
સાચુ મગપણ જગમાં સ્વામી તણું, ખાંતે સ્વારથી સધળો
સંસાર, કુટુંબ પરિવાર; સાથે રાખ્યાં ૯
મારા લાડ જાણજી તમે લાલજી, ખીંતે નથી આંસુનો
લોનાર, કે એકે આખાર; સાથે રાખ્યાં ૧૦
કાપા પ્રાણ થકો જે જીવે રહે, તો હું તમથી જીવી પડી
જેક, રહું તજી દેક; સાથે રાખ્યાં ૧૧
જે કાઈ જગથી જીવી પડી મંજી, રાખે દુધમાં કરી
બિવેક, જીવે પળ એક; સાથે રાખ્યાં ૧૨
તમે સુખના સાગર રહો વેગળા, પછે શું કરે રાજને પાટ;
હવેલીના ઠાક, સાથે રાખ્યાં ૧૩
મને હીરના ચાર ગમે નહિ, મને ન ગમે ધરાજાના ધાટ
મટાટો હિમાટ; સાથે રાખ્યાં ૧૪

હુંતો તમને હીઠે થાઉં દેખતી, આજી હીઠે તો આંધળી
 ભીંત જનમની એ રીત, સાથે રાખ્યાં ૧૫
 મેતો શેઠ તોડી સરવ લોકથી, બાંધી તમ મંગે પુરાણ
 પ્રીત, ચોરાયું છે ચીત; સાથે રાખ્યાં ૧૬
 જમવું છવન તમથી-નુદા પડી, હોય વિધવિધનાં પડવા
 ન, તે વિખના નિશાન; સાથે રાખ્યાં ૧૭
 હરીએ ભોજન તમ સાથે ભાવતાં, હોય કેવળ શાક કે
 પાન; તે મવા સમાન. ૧૮
 સ્વાગી તડકાને તાપ વર્ષશાખના, તેતો બાણીશ ચંદ્ર ૩
 કાશ; રહે તમ પાસ, સાથે રાખ્યાં ૧૯
 મુજને મેલી ને પંથ પધારશો, આવી મળવાની ન થર
 શો આશ; નહીં પામું નાશ. સાથે રાખ્યાં ૨૦
 કરતી વાત હળી પડી ધરણીએ, નારી જનકી ધર્મ નિ
 રાશ, કહે લેતી સ્વાસ; સાથે રાખ્યાં ૨૧
 દયા કરી દેવ દસપતરામને, સતી સીતાને દેખી ઉદાશ;
 જતાં વનવાસ. સાથે રાખ્યાં ૨૨

ગરબી ૨૭.

રામચંદ્રજી ને સીતાના કાગળોના ધાળ.

માઝરે માધા મુલનું એ રામ.

સ્વસ્તી શ્રી પુરી બંડા સોહાગણી,
 જ્યાં રાજે છે જનક કુમારી,
 પ્રીતમ બજે પ્યારીને.
 શહેરો અખંડ એવાતન નમ તણું,
 એવી આશીશ વાંચો અમારી;
 પ્રીતમ બજે પ્યારીને.

- ગોરી દેવના જોગે જુદા પડ્યા,
 પણ પ્રાણ મારા તમ પાસ;
 પ્રીતમ લખે જુમારીને. ૧
 ખેસુ બાગ ખગીએ કે ખંગલે,
 રહુ તમ વીના અધીક હુદાશ. પ્રીતમ લખે ૨
 તારો સ્નેહ ઘડી ઘડી સાંભરે,
 તારો ભાવ ભુલ્યો કેમ જનપ. પ્રીતમ લખે ૩
 મારે અરથે તમ બાળાપણ થકી,
 તજ્યો સમજો પીપર પરીવાર. પ્રીતમ લખે ૪
 મારાં લેશ પયન નથી લોપીઆં,
 નથી કોપીઆં કહીએ જગાર. પ્રીતમ લખે ૫
 તારી નમ્રતા અમ્મતથી ગળી,
 બળી શોભીતો શાંત સ્વભાવ. પ્રીતમ લખે ૬
 જેથી મનની હુદાશી તરત મરે,
 તારા બાલનો એવો બનાવ. પ્રીતમ લખે ૭
 ગોરદે ગુણ કેમ તારા વીસરે,
 કેમ વીસરે વિનાય ભર્યાં વેણ. પ્રીતમ લખે ૮
 હેત વસ્તુ વદન તાર વીનતા,
 મારા નીરખવા તજ્યે છે નેણ. પ્રીતમ લખે ૯
 દોલશે તુજ વીના દીલમાં ગોરે નહી,
 પીવું પાણી કે જમવું અનાજ. પ્રીતમ લખે ૧૦
 રાતે રાધન આંખે રાતી થઈ,
 લોક પુછે તે આવે છે લાજ. પ્રીતમ લખે ૧૧
 ગોરી મનમાં ધારજ ધરી રાખવી,
 કાલે ભાગશે ભવના વિલોગ. પ્રીતમ લખે ૧૨
 જેથી રોઝે આપણા જગપતી,
 એવો અઢોનીશ કરવો હુદોગ. પ્રીતમ લખે ૧૩

ને ને વ્રથ પાડેશીઆ શુષ્ક છે,
 તેને પ્રીતથી કહેને પ્રણામ. પ્રીતમ લખે ૧૪
 વંભોજાણુ મારા મોત પવિત્રને,
 કહેને જરનું હોય ને કામ. પ્રીતમ લખે ૧૫
 જોઈતી જસ્ટુ જર મંગાવજો.
 કામો વાતે મુઝાશો ન મન. પ્રીતમ લખે ૧૬
 કામ દેખીશું હીવશ આનંદના,
 જાણે વીસરી આ હુઃખ ભર્યા દન. પ્રીતમ લખે ૧૭
 ને ને પ્યારી તમારી સાહેલોઆ,
 તેને પાણુ મારા કહેને જુદાર. પ્રીતમ લખે ૧૮
 સાચુ સસરાની આશીશ સુંદરી,
 મળશે ભામનીને ભરધાર. પ્રીતમ લખે ૧૯
 વધે સ્નેહ ને સંપ સુજન સાથે,
 તેથી તન ગન રાખજો રેક. પ્રીતમ લખે ૨૦
 અગ્ર થેડી અવનિ આવશું,
 એમ દલપતરામનો દેવ. પ્રીતમ લખે ૨૧

ગરબી ૨૮.

સીતાજીના કાગળનું ધાળ.

રાગ હપઃ પ્રમાણ.

સ્વસ્ત શ્રી સંસ્થાન જોડાગણ,
 જ્યાં રાજે સદા રહુનાથ;
 કાગળ લખે કામની.
 લખે લકા થકી સીતા સુંદરી,
 હેતે વદે જિહી જોડ હાથ. કાગળ લખે ૨
 યમ આવે તમારો પ્રીતે ભરથો,

- વાંસી ધરો વીસરામ, કાગળ લખે ૩
 પાણી જીવન તમથી નુકસાં પડે,
 ઘણા દિવસ થયા ધનશ્યામ; કાગળ લખે ૪
 જાહે મન મળવને અકળાય છે,
 ઘડી એક તે જીવ જોવી જાય. કાગળ લખે ૫
 મારાં નેણનાં નીરથી નાથજી,
 મુતા રજનીમાં સેજ નીંજાય. કાગળ લખે ૬
 ઘેર ચાલો હવે તો ઘણો ધર્મ,
 નહી તો જીવડો જીવે જરૂર. કાગળ લખે ૭
 દેવે પાંચા આપી હોય પીંડમાં,
 હોડી આપું દેશાવર દુર. કાગળ લખે ૮
 વાલા નીચ નવી વારતા વાંચીએ,
 જોથી પાગીએ પુરો પ્રમાદ. કાગળ લખે ૯
 ચતુરાઈનાં ચોજ હું ચાલવું,
 આવો વિદ્યાનો કરોએ વિનાદ. કાગળ લખે ૧૦
 ત્રાંચા કુંડી જાંડી રૂડી આપતી,
 ભાવે ભરે ગહી નીરમળાં નીર. કાગળ લખે ૧૧
 એસા પાંતોઠે ચડી મારા એકમાં,
 સ્વામી નવરાવુ એળી શરીર. કાગળ લખે ૧૨
 કરે સરસ રસોધ રૂડી રાંતથી,
 પ્રીત પીસી એસુ હું પાસ. કાગળ લખે ૧૩
 એવા દિવસ તે ક્યારે દેખાડશે,
 ક્યારે અંતરની પુરશે આશ. કાગળ લખે ૧૪
 સ્વામી તમ વિના પીપરને સાસરે,
 સુનો લાગે છે સઘળો સંસાર. કાગળ લખે ૧૫
 મારા માથાથી મુઘા પ્રભુ તમ,
 મારા આત્માના છે આધાર. કાગળ લખે ૧૬

આવે પરવના દિન સુખ સરવને,
 હુંતા શોક હ્રદાયી સદાય. કાગળ લખે ૧૭
 ગાજી મધને દમકે દામની,
 આખી જામની જપ તથાયા. કાગળ લખે ૧૮
 હુંતા સુની દેખુ સુખ સેજડી,
 ખાજી મંદીર ખાવાને ધાય. કાગળ લખે ૧૯
 ભરી વસ્તી હજડ ફેવી ભાસે છે,
 એક તમ વિના તિબુવન રાય. કાગળ લખે ૨૦
 વાહલા હું તમને કેમ વીસરી,
 કેમ વીસરયુ દાદાનું વતન. કાગળ લખે ૨૧
 પત્ર વાંચીને વેડેલા પધારજે,
 સ્વામી શરીરના કરજે જતન. કાગળ લખે ૨૨
 ડાઈને દુગિયાં દિખાને દુખ પામતા,
 તેવી નાય તમારી છે રેવ. કાગળ લખે ૨૩
 આવે અવસરે કેમ કઠણ થયા,
 હમે ફજવતરામના દવ. કાગળ લખે ૨૪

ગરબી ૨૯

સુધરેલી સ્ત્રી વિશે.

“શોક સગાળસા સધુને શોવે, એ રાગનું છે.
 જોને સુધરેલી નારીરે, સગા સુખી તે સંસારી. ૨૬૦
 નિરમળ નમણાં દિવે નિરંતર, નેહ ભરલાં નાથ;
 મનને હરે એવાં મુખથી ખરના, વિણીને લેઈએ વણ જોને;
 સ્વામીના ચિતમાં શોક કે ચીતાં, જો જાણે લવલેશ;
 હેતે હથાવીને હોંમત આપે, કાષે સમુજો કમેશ. જોને
 પુછીને જોતાં પધારા પતિની જો મરણ ન જણાય;

પરધેર તો શાનું પમલુજ માંડે, પીપર પાણ નવ જાવ. જેને
 વરજીના મનની મરજી પ્રમાણે, કામ સંગ કરનાર; જેને
 મુંદરી જે ભાગ્યશાળીના સાર, સરજી સરજનહાર. જેને
 મુપનામાં કહિ કાઢની સાથે, ટંટાકુરે નહિ તેહ; જેને
 મેલ વિનાનું મનપાણી નિરમળ, નિરમળ દિશે દેહ. જેને
 આપે પ્રભુ એવો વૈભવ પામી, પાત્ર પરી સંતોષ; જેને
 મંકટમં પાણ સ્વામીની સાથે, રીસ ન રાખે રાસ. જેને
 ગામમાં હોય ગરીબ પોતાથી, તેનું જીવે સુખ તોલ; જેને
 દોલતવાળાની દોલત દેખી, જાણે ન હલકા જાલ. જેને
 સ્વામીનો શુદ્ધ સ્વભાવ ગમે, મન રાખે સ્વામીને રૂપ; જેને
 પર પતિનેતો પથર જેવા જાણે, હોય જો ભારે ભુપ. જેને
 સાંભળે શબ્દ શિષ્યામણના તે, જીવમાં ચોટી જાવ; જેને
 દુરમુખ દેખીને દુરથી નાણે, સદ્ગુણ શિષ્ય સદાય. જેને
 આજણ ઊધ અતિસે ન હોય, હોય ઉલોગી અંગ; જેને
 મંદકી તો જેને દિકી ન ગમે, ન ગમે નકારો સંગ. જેને
 સ્નેહ વધારે ને શોક ઘટારે, લોકમાં પાત્ર લાગ; જેને
 એવો ગળે જો આ દુનિયામાં, સ્વર્ગ ધરેશ કાળ. જેને
 પ્રાણ પુન્યથી પુરે પાત્ર, નહતમ એવી નાર; જેને
 જલપતરામ કહે દુનિયામાં, ખન્ય એનો અવતાર. જેને

ગરબી ૩૦ મી.

વેહેમ તજવા વિરોધી.

ને કાઢ અપાકા માલને આરાધશે લોલ, એ રાગ,
 સુગ્રી શિખવા વિવેક એક વાતડીર લોલ,
 મુર મુરખપણ છે જુલે છાતડીર લોલ,
 મુખ્યા ગુણ ભરેલા અંધ ભણી ભાવથી લોલ;

પાત્રા સ્ત્રી સતીના પંથ તે પ્રભાવથીરે સોલ.	૨
તજ્જે વેડેમ ભરી વાત વેડેમોએ કહીરે સોલ;	
ભુત જતને પિશાચ સાચ છે નહીરે સોલ;	૩
દેરા ચોઠી મંમ જંત્ર બુઠા બાણજોરે સોલ;	
આશા કુચકાની તંત્રમાં ન આણજોરે સોલ.	૪
દેતા ઠામ કરે ઠામ દેવ દેવીએરે સોલ;	
ડેલે ઠામ ઠામ વાત એવીએરે સોલ.	૫
હસે મપ વરખ કુંભ ડગે જોશીએરે સોલ;	
અણ ભુજાણીને હંભ હમે રોશિયોરે સોલ.	૬
કૂક પુત્ર પુત્રી કાજ અતા ખાપછેરે સોલ.	
તણ લાજ જોગીરાજ પાસે ભાપછેરે સોલ.	૭
વશિકરાણી વાતથી લુટાપછેરે સોલ;	
ભોળી ભામનીએની જાત તે ઠગાપછેરે સોલ.	૮
અરૂ માનીને અચિત ચિત એતજોરે સોલ;	
ધરે ગાવા હાવા ગીત હૈએ હેતજોરે સોલ.	૯
જસે ભુલ્યા ભરયા ભરમ મરમ બાણજોરે સોલ;	
પાળવા પવિત્ર ધરમ ધર્યા આણજોરે સોલ.	૧૦
ભજી રાજાધિરાજ મહારાજનેરે સોલ.	
શેવે કાજ વળી આજ પાત્રા લાજનેરે સોલ.	૧૧
તજ્જે તુચ્છ જોવી રૂવ અહમ્મવતારે સોલ;	
રીજો દલપતરામનો દેવ દેવતારે સોલ.	૧૨

ક્રોધ વિશે ૫૬ ઉ૧.

નાથ કેસે ગંજડો અંધ છોડાવો. એ રાગનું.

ક્રોધ પર ક્રોધ, ન કરશો કદાપી અતો ક્રોધછે પુરણ પાપી,
ક્રોધ પર ક્રોધ ન કરશો (ટેક)

ક્રોધ કુમ્ભાધ અતિ ઉપજાવે, સદ્ય સુખાધને ઠાપી
વાહાજા માંહી વીરોધ નધારે, શોધ સમુજો ઉઘાપી ઢાઈ.
કૃત્ય અકૃત્ય કરું ન વિચારે, જ્યારે રીશ રહે વ્યાપી;
મુખનું વચન ફરી મુખમાં નવ પિચ્છે, જાપ પટાળે છાપી.
ક્રોધ પર ૦ ૨

આપની સઘળી એ બિસરી સુમતિચો, ક્રોધ કુમતી જોને
આપી; નહી કરવાના કાગ કરો નર, રોપાજો વનમાં વિલાપી.
ક્રોધ પર ૦ ૩

ક્રોધ કરી ફરી ફરી પસ્તાપા, જે હતા પ્રોટ પ્રતાપી;
દ્વજપતરામ કહે કુનીયામાં, ખપાત છે વાત સદ્યાપી.
ક્રોધ પર ૦ ૪

ગીત ૩૨.

જ્યારે સીતાજી પરણીને ઉઘ્યાં ત્યારે પોતાની અહેનપણીને
પોતાના હરખની જે વાત કહી તે વિશનું ગીત,
છઈએ જાળામાં ધાલી ખીચડી, છઈએ મેર ઘેર રાગી
હોકરી એ રાગનું.

ઉઘ્યાં પરણીને જે સમ જનકી;
વધ્યો હઈડામાં હરખ વીવાં થકી. ૧
મળી શાણી શાહેલી ને સુંદરા,
બાળી બાલ અતોલ ખુશી ભરી. ૨
સખી સાંભળ કહું એરે વાતડી;
મારી આજ શીતળ ધઈ છાતડી. ૩
મારો હરિવર હાથ બાલીઓ;
મને અખંડ ચુકે એને આલીઓ. ૪
વર પામી સુંદર વર પિઠલો;

મંત્રો કાને સુણવો તે તો હીલ્લો.	૫
મને પણ હવે ન ગમે પીપરમાં;	૬
સાઈં મન જાણુ શામ શરીરમાં.	૭
વર મળ્યાં મને હેલ વાંકડો.	૮
હૈયોદને ન રાખીએ આંકડો,	૯
વર પામી હુંતો વરણાગીઆ;	૧૦
મંત્રો ભવો ભવ એ વર માગીઆ;	૧૧
મને મન મગતુ મળ્યું સાસરં;	૧૨
હવે કેમ ધડક મનમાં ધરં.	૧૩
મારી એ સંગે જોજી સગાઈ કરી;	૧૪
એને આશીશ આપુ ફરી ફરી.	૧૫
ગુરને શીર નામુ લળી લળી;	૧૬
મને પરાણાવી એ વરને વળી.	૧૭
હવે મન ગમતા સુખ માનીએ;	૧૮
કેમ કોઈની શરમ દીલ આણીએ.	૧૯
મારે કસુર ન રહી કોઈ વાતની;	૨૦
મારે માયા ટળી માત તાતની.	૨૧
મને ગાનીતી કરી હરી થાપથ;	૨૨
હું તો જો જો માગીશ તે તો આપશે,	૨૩
મારે નીસરી ખાણુ એ કરમની;	૨૪
વાત મુરખ ન જાણુ એ મરમની.	૨૫
પુન્ય પુરવે એ હીધાં હશે ધાણાં;	૨૬
તેણે પામો ચરણ પીઠી તણા.	૨૭
વરતે દાન કરે જોને કારણ;	૨૮
તેને પામી હુંતો સુતી પારણ.	૨૯
હુંતો કાશો કેદારમાં નવ ફરી;	૩૦
હુંતો ઘેર બેઠાં એ વરને વરી.	૩૧

હવે સગા સંબંધને શું કરે;	
હું તો સુંદર વરની સાથે કરે.	૧૬
મન માન્યું છે દસરથ લાલમાં;	
વર લખ્યા બુદ્ધ મારા ભાલમાં.	૨૦
ભુલી દુરમતી દુરગુણી દેવને;	
પરાણી દલપતરામના દેવને.	૨૧

રૂસાણી તોડવા વિશેનું

હું તો ધધિરને પુજવાને નીસરીરે લોલ;	
ચોખ્ખા કંકાવગી વીસરીરે લોલ. એ રાગ.	
કહું તે સખી તુ કાઢીને કહીશ મારે લોલ;	
કાલે રહ્યાના કંથ રીશ મારે લોલ.	૧
એક ખાલ ન આંચો મારા ઉચ્ચાર મારે લોલ;	
તે વડીએ હું પડી વિચાર મારે લોલ.	૨
શાને માટે રીસાચો જન્યો સાસુનેરે લોલ;	
આખે પ્રવાહ વહે આંસુનેરે લોલ.	૩
ખાન પાનને ભુલી હું ગીત ગાનનેરે લોલ;	
ભુલી શરીર ફેરા ભાનનેરે લોલ.	૪
દોઢે કુલ થાય શુભ તો શરીર મારે લોલ;	
હેત મધું કુટી હિર ચોર મારે લોલ.	૫
મને શુભી સમાન લાભ્યું સાસરેરે લોલ,	
મુજે નહિ ને હવે શું કરે લોલ.	૬
મંડો મંદો આકાશે ભલા ભાગનેરે લોલ;	
ભડો હાલો તે જાણ્યું આગનેરે લોલ.	૭
મના પોપટ ખાલે મુખ મીઠારે લોલ;	
કુખમાં મં શત્રુ નેવાં દીકારે લોલ.	૮

ભાશે વાડી તો ભયંકરથોરે લોલ;	
આંખચોના પાટા જેવી આરશીરે લોલ.	૯
હુંતો હુઠી જઈ જમી હોવા આગજેરે લોલ;	
કાંઈક પડે નજરે ત્યાં કાગજેરે લોલ.	૧૦
વિધિ ચોષેતો સ્ત્રીજાપતું ચોપાનીચુંરે લોલ;	
વાંચવા 'તે સારું મન માનીચુંરે લોલ.	૧૧
મરખી રસાણું તોડવાની રડા રાગમાંરે લોલ;	
ભાળી રપાળી છેલ્લા ભાગમાંરે લોલ.	૧૨
લઈને ગાવા લાગી હું જીભ જે ધડીરે લોલ;	
ત્યાંથી હુઠીને આવ્યા તે ધડીરે લોલ.	૧૩
હેત આણી પખાણી વાણી ખાલીઆરે લોલ;	
દીલમાં દુરામીને ધણું ડોલોઆરે લોલ.	૧૪
જાણું ધનરે ધડીને ધન રાતડીરે લોલ;	
છુટચો કલેશ હરી છાતડીરે લોલ.	૧૫
ભલે આવ્યો આકાશ ચડી ચંદ તુરે લોલ;	
આપે છે આજ તો આનંદ તુરે લોલ.	૧૬
એમ સ્ત્રીજાપથી જાપ ઉપજ્યોરે લોલ;	
ભાઈરે કવિ તારે ભલું થન્તેરે લોલ.	૧૭
ગરખો સાંભળીને રાખશે જે રસાણુંરે લોલ;	
પાપ તેના માથે પૃથ્વી તણુરે લોલ.	૧૮
જેમાં ખુદ્ધિ વિશેષવાળું જે હશેરે લોલ;	
તુરત તે અખાલા તણ ખાલશેરે લોલ.	૧૯
બીતી નાર તે લગાર નાવે વળીરે લોલ;	
સંપે વસેા મઠા સાંભળીરે લોલ.	૨૦
તેથી વસવું મળીને જસ સો ખસેરે લોલ;	
પંખીના માળાની પેઠે તે થશેરે લોલ.	૨૧
નહી ક્યારે કલેશ લેશ કીજીએરે લોલ;	

(૫૨)

ધ્યારથી પ્રેમરસ પીગ્ધરે લોલ.	૨૨
મહારાજ ધીરાજ તેથી રીજશે લોલ;	
નહીતો ખરેખરા તે ખીજશે લોલ.	૨૩
રૂદેરાજા રૂડા દસપતરામનારે લોલ;	
કુટાટો પ્રકારે કુણ કામનારે લોલ.	૨૪

ગરબો.

ઉદેપુરના રાણાનો કેશ વિરાનો.

યાય છે કેઈ કીધાથી કુંપ કુંપ તે કુટુંબે લોલ;
 સંધ્યુ જાણ સમુદ્ધિ સુખ, જગતમાં જોડું લોલ;
 મરવુ જાત વિવાનું યાપ કે, કેઈ કીધા ધકારે લોલ;
 ભાઈર જગમાં લજ્યા જાણ, તમે જાણો નકીરે લોલ;
 વળી એક કુંપ છું તેની વાત, સુણી વિધારજોરે લોલ;
 હેત ધરીને હીન રાત, હૈયામાં ધારજોરે લોલ;
 જોઈ કુંપ થયું એક વાર, તો દુર સમન્તુ ધરો લોલ;
 મધો હીન હીન ખાએ માર કે, તોયજી ત્યાં જશે લોલ;
 છે એક જાણું ઉદેપુર ગામ કે, દોષ દેશમાં લોલ;
 રાણી રાજા કરે તે કામ કે, જાણે વેશમાં લોલ;
 કેઈ કીધાનાં નામ રજાવ, કુવળને ધણી લોલ;
 નારી પાંચ તણી એ નાવ, રૂડો રણીઆમણી લોલ;
 એક હીન કેઈ કીધો ભુપાળ, મળીને મુંડળી લોલ;
 ચડતે રંગજાડોલને માળ, પડ્યો ધરાણી જળી લોલ;
 તેના પડતે છુટ્યા પ્રાણ, ધણી માઠી ધરે લોલ;
 જ્યારે થયું પુરજનને જાણ કે, ધીરજ નવ રહી લોલ;
 વરત્યો પુરમાં આહાકાર, રૂવે નર નારીઓ લોલ;
 કેઈને બહુ કીધો ધિક્કાર, જોઈ નર મારીઓ લોલ;

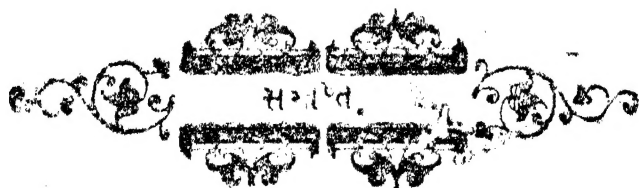
જમમાં બહુ ખપનો નર જોઈ, વિના માતે મુવેરે લોભ;
 કેઈ કીધાના છે કુળ જોઈ, વિચારીને જીવેરે લોભ;
 રાણી ગુણ રતીનાં તુલ, જોણે મર્યા સમરે લોભ;
 કીધું કેઈ અમારે કુળ, કહી ન કરો તમરે લોભ;
 એ અવસાની સે જોઈ આજ, હૃદયે ગાડીએ લોભ;
 મદીરા કેઈ તજે મહારાજ, કહી પાણ નવ પીએ લોભ;
 જગમાં જો નર ચતુર સુજાણ, સુણી વિચારશે લોભ;
 અક્ષત હીણા પુરુષ અજ્ઞાણ, સુણી વિચારશે લોભ;
 જો જન જો લજ્જત ખાનાર, કે કેઈ કરે સહીરે લોભ;
 તે જાણનારોને ફટકાર, પથર જમ્યા નહિરે લોભ;
 કપડાં ધોવા આવત ઠામ, બલા ઉપકારમારે લોભ;
 કાલું કીધું જીવત હરામ, કશો નહી સારમારે લોભ;
 જ્યોત કાણ અભાગી હોય કે, મુખ કામુ કરે લોભ;
 છોડી ધી સાકર રસ કાઈ, અમલ મુખમાં ધરે લોભ;
 એ છે હલકા જનનું કામ, જોને લજ્યા નહિરે લોભ;
 જોયો વરણ ન લેવે નામ, મદીરાનું ઠહીરે લોભ;
 ફીટરે નર કરનારા કેઈ, કે નફ્ટ તું ધરે લોભ;
 જમમાં તુથી સારો ખેલ, કે તાણે ગાડીએ લોભ;
 કેઈ કીધાની સાચે રોગ, સચેત શરીરમારે લોભ;
 ફરી નહિ આવે એવો જોગ, અંતર પીડમારે લોભ;
 શિક્ષા સહુ કાઈ ધરજો કાન, કે દસપતરામનીરે લોભ;
 જો હોય જગમાં પુરુષ સુજાણ, તેના કામનીરે લોભ.

પ્રભાતિયું.

હઠની હઠની હઠની કીકરી
 કાં ધરે આશ નાશ માંડી;

(૫૪)

એમ બાણી વહી પુત્રીની માત કહે,
 હારે હારે હઠ ગાહી.
 કાળ વહી જાય છે દંત પાવાણ તણા,
 થાય છે દુખ પ્રગટ સુધ રહેતાં;
 દંત પાવન કરી સ્નાન કર ચપળપદ,
 બજ પછી ધઈ જાન સેહેતાં.
 કર જરા હાજરી હારની રૂચી થકી,
 કર પછી પાઠ તાહારો;
 પાઠ કર ચીત દઈ તજ રમત સ્વસ્થ થઈ,
 જન્મના જન્મનો જાય મારે.
 જે ભક્ષી બેઠેનિચો એમ આચરો,
 તે બને ઐશ સહ સાધે;
 જે રજ રમતમાં તે ભક્ષ ભક્ષ ગમે,
 તેને અંત્ય અવકાશમાં દુખ માધે.
 દાસે બોલન કહે જ્ઞાન તહાં દુખ નથી,
 એમ સત સુચના જ્ઞાણ ચારો;
 જા હવે ગુરુ કને સમજ કાંઈ બાતને,
 ચપજ ચીત રાખજો બેઠેન મારી.

અનુક્રમણીકા.

ક્રમ.	શીર્ષક.	પૃષ્ઠ.
૧	આજીવન વિશે...	૫
૨	હાડીઓને ભાષણ વિશે...	૫
૩	ગોળા વિશે...	૬
૪	સુંદરબાઈને સાંસરે જતાં શિખાભાષણ...	૮
૫	સંજનીને શિખાભાષણની...	૯
૬	ધેલી મુસાફરીની...	૧૦
૭	પુલકાળની...	૧૧
૮	શિયળ વિશે...	૧૨
૯	જીને ભાષણ વિશે...	૧૩
૧૦	સાત વારનાં વખાણ...	૧૩
૧૧	ભૂડો ભારત વિશે...	૧૪
૧૨	દૂધ નર વિશે...	૧૪
૧૩	દેહીઓને ઉદ્ધમ કરવાની...	૧૬
૧૪	મુલા પછવાડે ન રોવા વિશે...	૧૮
૧૫	શિવજીનું બોધ...	૧૯
૧૬	લગનમાં કાગળો ન ગાવા વિશે...	૨૦
૧૭	સંપાદિત...	૨૧
૧૮	કેફાના અવશ્ય વિશે...	૨૨
૧૯	કેફાના જીને પરતાવા વિશે...	૨૩
૨૦	કેફાના ધરનો દેવાજ...	૨૪
૨૧	સંજનોએ કેફ કરવાનો વિચાર ન કરવો...	૨૬

૨૨	કેફના અવગુણ વિશે...	૨૬
૨૩	હળીકાળમાં કેફીને એવવાણી.....	૨૮
૨૪	કેફીની બધરીના મહીના...	૨૯
૨૫	કેફીના અવગુણ વિશે...	૩૨
૨૬	સારા માણસે કેફીની સંગત ન કરવી.....	૩૪
૨૭	બરધાર વશ કરવા વિશે...	૩૬
૨૮	જ્યારે રામચંદ્રજી તથા હાદમાજી વનમાં પાસ્યા ત્યા ફે સીતાજીએ કહ્યું કે હું પણ સાથે આવીશ તે મુજે રામચંદ્રજીએ કહ્યું કે તમે પીપર જાઓ તે સમનું ધોળ...	૩૭
૨૯	સીતાજીના જવાબનું ધોળ.....	૩૯
૩૦	રામચંદ્રજીને સીતાજીના ઠાગજો..	૪૧
૩૧	સીતાજીના ઠાગજનું ધોળ..	૪૩
૩૨	સુધરેલી સ્ત્રી વિશે.....	૪૪
૩૩	વેદેમ તજવા વિશે.....	૪૬
૩૪	કોષ તજવા વિશે.....	૪૭
૩૫	જ્યારે સીતાજી પરાણીને કહ્યા ત્યારે પોતાની બહેન પણીએને પોતાની હરખતી જે કહી વાલ તે વિશેનું મીત	૪૮
૩૬	રશમ્બુ તોડવા વિશે.....	૫૦
૩૭	હોપુરના રાજા વિશે.....	૫૨
૩૮	પ્રભાતીયું.....	૫૩

